LEIDYKLOS DOVANA
Perduota Liet.
Bibliogr. Tarnybos

NAUJIENOS — PART 2 — Chicago, Ill. — Šeštadienis, Spalio-October 23 d., 1965 m.

Naujienų Antroji Dalis

NR. 786 CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS XXI METAI

SALIUTUOJU NORĄ GUGIENĘ!

STASYS PILKA

Žodžiai apie akstinus, esmę bei prasmę ir apie idealui ištikimumą

Nesugebu likti nuošalėje, kai viešai būna paminima kultūros bei visuomenės veikėjos Noros Gugienės **šviesios dvasinės neramybės, išskirtinų polėkių, lygiai ir nepailstamo darbingumo** penkiasdešimties metų (ne kasdien pasitaikanti) sukaktis. Nes žavėjo ir lig šiolei įspūdį daro dvasinis aristokratiškumas ir ši kukli, įsitikinimuose nepalaužiama, principais išdidi, dorybėmis ir ryžtu šviesiai spalvota asmenybė.

Kilimu Nora Gugienė Užnemunės lygumą dukra: jauni tėvai, o, turbūt, ir net tolimi protėviai Vilkaviškio apskrityje gyvenimus vairavo. Ji pati, dar amžiaus metelių nesulaukusi ar vos tik būties vienerių metų slenkstį peržengusi, su gimdytojais perplaukė Atlanto vandenyną. Augo ir brendo, mokslus ėjo Waterbury, Conn. mieste, kur kalnuotesnio ir įdubių nuokalnių panoramoje anąsyk buvo susispietęs lietuvių išeivių tvirtokas naujokynas.

Tikiu, jog nesuklysiu spėdamas, jog Noros Gugienės pasaulėžiūrą formavo du svarbūs veiksniai: idealistinis anuometinės musiškės imigracijos patriotinis nusiteikimas ir, lygiagrečiai, Naujosios Anglijos kultūrinis kunkuliavimas bei pranašumas: kur plestėjo Lietuvai meilė ir ištikimybė ir kur amerikinių išminties ir sąžinės braminų buvo ne vien daiktiškos, medžiaginės vertybės puoselėjamos. Toje aplinkumoje ir nuo anų įtakų, manau, tapo įprasmintas nūdienės solenizantės gyvybinis tikslas. Jaunatvėje sušvitę pastovūs idealai bei būties kelrodžiai sutvirtėjo ir užsigrūdino. Ir išliko saulėtai per visą gyvenimą.

Už advokato (+ inžinieriaus) Kazio Gugio ištekėjusi ir Chicagon ilgiems metams persikėlusi, šioje lygmėje (tame pačiame bute, vadinamoje Bridgeporto kolonijoje), Amerikos slėniuose gyvena iki šių dienų. Su lietuviais ir lietuviams!

Chicagos miestas per tą laiką buvo socialinių kovų, jei ne lopšys, tai bent pirmaujanti tvirtovė; iš šių prerijų po pasaulį pasklido ir pripažinimą įgavo amerikinė poezija, Chicagos mieste ilgokai gyvavo pastovus Operos teatras, klestėjo muzika. Čia gal pravartu taip pat paspėlioti, jog ir tos naujos įstaigos rado atgarsio solenizantės širdyje.

Vokalinį meną ir muziką jau buvo pamėgusi. Vyro ir artimų draugų įtakus pavyzdys, gal anksčiau kiek ir konservatyviškiau nusiteikusią merginą, pastūmė į kairę. Nors per visą chicaginį laikotarpį kitaip manantiems rodant pavyzdingą pakentimą ir atdairą.

Noros Gugienės užtiktoje biografijoje (tarp kitų — taip "susiaurintoje") jinai yra apibūdinama kaip dainininkė ir visuomenės veikėja. Ir, priedui, įvairių svarbesnių organizacijų sekretorė (atžymint tik, palyginus, trumpalaikį vienoje moterų sajoje pirmininkavimą).

(Nukelta į 3 psl.)

GARSŲ PANAŠUMAS ŽODŽIUOSE

P. G.

Anglų kalboje žodis "gift" reiškia dovana (present), vokiečių kalboje "gift" reiškia nuodai (poison).

Anglų ir vokiečių kalbos yra gimininingos; daugelis žodžių tose kalbose turi tą pačią šaknį, bet kai kurių jų prasmė yra visai skirtinga, nors garso atžvilgiu jie gali būti vienodi arba labai panašūs.

Bet gali būti visai skirtingos prasmės žodžiai, kurie "skamba" panašiai toje pačioje kalboje.

Pavyzdžiui, lietuviški žodžiai "karti" (to hang) ir kartis (ilgas, nestoras pagalys); "karta" (generacija) ir "kartus", "karti"; "kartis" (tam tikras grūdų saikas).

Arba: "antis" (paukštis) ir "antis" ("pažastis"); "vagis" (kalamas į sieną vašas drabužiams kabinti) ir "vagis" (žmogus, kuris vagia).

Taigi žodžių garsų panašumas toje ar kitoje kalboje anaiptol nereiškia, kad jų prasmė yra panaši arba kad jie yra kilę iš tos pačios šaknies. Juo labiau negalima spręsti apie žodžių kitimes artimumą ("giminystę") iš garsų panašumo skirtingose kalbose. Ir negalima iš tokių įsivaizduotų žodžių giminystės daryti išvadas apie tautos praeitį.

Lietuviai patriotai seniau taip darydavo. Buvo įrodinėjama, kad lietuvių tauta senovėje gyveno Balkanų pusiasalyje, nes "Balkanai" tai "balti kalnai", arba kad lietuviai gyveno dabartinėje Italijoje, nes miesto Roma pavadinimas esąs kilęs iš lietuviško žodžio "ramus"; upė Tiber iš lietuviško žodžio "dūburys".

Labai populiarus tarp lietuvių patriotų buvo pasidaręs sanskritas, senovės Indijos žmonių kalba, kuri esanti labai artima lietuvių kalbai. Iš to buvo išvedama, kad lietuviai tolimos praeities laikais gyvenę Indijoje ir iš tenai atėję į dabar gyvenamą sritį prie Baltijos jūros.

Šita tautinio romantizmo (praeities idealizavimo) laikais sukurta teorija taip sužavėjo daugelį lietuvių jaunuolių, kad jie nenori jos atsižadėti.

Šias eilutes rašančiam prisimena, kaip, jam atvykus pirmą kartą į JAV 1906 m., Dr. Jonas Šliupas sakė didelę prakalbą Waterbury, Conn., kurios pirmą dalį jisai pašventė pasakojimui, kaip lietuviai keliavo iš Azikos į Europą, kol pasiekė dabartinę Lietuvos žemę. Tą savo kalbą jisai paskui išleido atskiroje brošiūroje.

Karas — kova dėl karvių

Uolus tos romantiškos teorijos šalininkas yra mūsų garsusis keliautojas Dan Kuraitis.

Jisai specialiai važiavo į Indiją, norėdamas tenai surasti lietuvių buvimo pėdsakus, ir praleido daug laiko, tyrinėdamas žmonių gyvenimą, kultūrą, papročius ir istoriją.

Vienoje savo įspūdžių aprašymo dalyje jis sako: "Man atrodo, kad lietuviai savo praeities turi ieškoti Indijoje" (Indija ir jos žmonės. "Naujienos", 1965 m. rugsėjo 15 d.).

Kaip įrodymą, kad lietuviai gyveno Indijoje, gal prieš kokius keturis tūkstančius metų, Dan Kuraitis pažymi žodžių "karas" ir "karvė" panašumą.

Jisai aiškina, kad tais žilos senovės laikais karvė buvo didelis turtas Indijos gyventojams. Jie "vesdavo karus prieš savo kaimynus, kad galėtų pagrobti jų išaugintas karves. Lietuviai dabar sako, kad jaunuolis išėjo į karą, bet senovėje sakydavo, kad vyrai išėjo karvių ieškoti".

Tad įspūdžių autorius sukuria teoriją, "kad lietuviškas žodis 'karas' yra kilęs iš tų senų laikų, kai žmonės puolė savo kaimynus dėl karvių". Girdi, vadas kariams įsakydavo "eiti karvių parsivesti".

Iš to, esą, laikui bėgant išsivystė dabartinis lietuviškas žodis "karas". Ir savo teorijos patvirtinimui, rašytojas teigia:

> "Jokioje kitoje kalboje tokio žodžio nėra. Angliškai (karas vadinasi) 'war', rusiškai 'voina'. Vokiškai 'krieg', o tiktai lietuviškai 'karas'."

Kitame straipsnyje Dan Kuraitis pateikia dar vieną "įrodymą", kad tolimoje senovėje lietuviai gyvenę Indijoje.

Šventi raštai "vedos"

Seni religiniai Indijos žmonių raštai yra surašyti knygose, vadinamose "veda". Jos išliko iki dabartinių laikų. Vakarų mokslininkai, studijuodami tų raštų tekstus, daug ką patyrė apie senovės Indijos gyvenimą.

Dan Kuraitis, matyt, yra nemažai apie tai skaitęs. O kai jisai pernai buvo vėl aplankęs Indiją, jisai susitiko New Delhi mieste su vienu jaunu vokiečiu, kuris nuvyko į Indiją tyrinėti, kaip tos šalies žmonės gydydavo ligonius ir kovodavo su ligomis.

Mūsų keliautojas, su juo išsikalbėjęs, rašo, kad indų "vedos" daug pasako apie to krašto praeitį.

> "Veda" tai reiškia žinojimą, mokslą sąmojų — rašo Kuraitis. "Vedose yra surašyta visa senovės indų išmintis. Man atrodo, kad žodis 'veda' yra kilęs nuo 'vesti'. Jeigu ke-

lio nežinosi, tai, aišku, ir vesti negalėsi. Tiktai kelią pats žinodamas, galėsi ir kitus vesti". (Indija ir jos žmonės", "N." 1965 m. rugsėjo 21 d.).

Bet ir rusiškas žodis "vesti" yra visai toks, kaip lietuviškas, tik kirtis rusiškame žodyje ant "i", o lietuviškame ant "e". Tai ar ir rusai senais laikais gyveno Indijoje?

Ne, tokiais "įrodymais" negalima aiškinti tautų praeities istorijos.

Mokslininkai, kurie tyrinėja lietuvių tautos praeitį, yra įsitikinę, kad lietuviai — arba sudarančios lietuvių tautą kiltys — niekad negyveno Azijoje. Taigi negyveno nė Indijoje.

Be to, žodžių garsų panašumas anaiptol ne visada reiškia, kad tų žodžių prasmė yra panaši, kaip kad esame parodę šio straipsnio pradžioje — pav. "karti" ir "kartis", "arti" (žemę) ir "arti" (netoli), "kurti" ir "kurčias".

"Žemaitiškas" Portugalijos pavadinimas

Didelis lietuvių kalbininkas Kazimieras Būga kartą papasakojo anekdotą (bene jo paties sugalvotą) apie tai, kaip atsirado Portugalijos krašto vardas.

(Būga tada — 1904 m. — dar nebuvo įstojęs į universitetą, mokėsi privačiai ir praleisdavo kasdien valandą kitą pas prof. kun. K. Jaunių, užrašinėdamas jo pastabas įvairiais kalbotyros klausimais).

Pas Petrapilio universiteto docentą Eduardą Volterį buvo susirinkęs būrelis lietuvių studentų, pakviestų užkąsti ir išgerti arbatos. Užėjo kalba apie amatorius filologus, kurie, pasiremdami lietuviškų žodžių "skambėjimu", suranda lietuvių tautą buvus Azijoje ir įvairiuose Vakarų Europos kraštuose.

Būga pareiškė — žinoma, dėl juoko, kad lietuviai kitąsyk gyvenę ir Portugalijoje, kol tas kraštas dar neturėjo vardo. Vieną kartą buvęs toks atsitikimas: Lietuvis, to krašto gyventojas, išgirdo, kad kuriame tai kaime gyvena jo giminė. Sumanė jį aplankyti, bet nežinojo kaip reikiant kelio. Priėjęs kryžkelę, kur keliai skiriasi, tas žmogus pamatė arianti lauke ūkininką ir paklausė jį, kuriuo keliu reikią eiti, norint pasiekti tokį ir tokį kaimą. Pasirodo, to artojaus būta žemaičio. Jisai, daug nešnekėdamas, mostelėjo ranka ir, pypkę iš dantų išėmęs, tarė: "Par tu galu". Žemaitiškai tai reiškia: "Tuo keliu".

Žemaičio žodžiai taip įstrigo tam keliauninkui į galvą, kad jisai ėmė juos kartoti pasikalbėjimuose su savo giminėmis — ir ta Vakarų Europos šalis tapo praminta "Portugalija".

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

"NAUJIENOS" BOLŠEVIKAMS YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

PASKAITININKAI, SUSIMILDAMI, NEPIKTINKITE MAŽUTĖLIŲ!

Iš paviršiaus gali atrodyti, kad mūsų išeivijos periodinė spauda yra ne tiktai gausi, bet ir plačiai diversifikuota, kad jon turėtų sutilpti ne tik įvairios pažiūros, ideologijos ar pasaulėžiūros, bet ir skirtingos nuomonės įvairiais klausimais, o taipgi tų nuomonių galimai objektyvesniam pavaizdavimui (jeigu jos ne tiesioginiai laikraštin rašytojų straipsnių skelbiamos), atrodo turėtų rastis vietos. Tačiau taip ne visada yra. Ypač srityje, kurioje tos nuomonės visada turėjo ir turi daugiausia tendencijų įvairuoti, būtent — politikoje. Dar specifiškiau kalbant — politikoje tiesioginiai ar netiesioginiai liečiančioje mūsų krašto reikalus. Čia jau, manau, iš rašančiojo tiesiog reikalaujama, kad jo nuomonė visuose punktuose sutiktų su "oficialiąja", dažniausiai tų pačių laikraščių jau senai suformuota ir skaitytojams įkalbėta.

Nėra blogai, kad su "oficialiąja" nesutinkančios nuomonės skaitytojui perduodamos su išpūstais ją nuneigiančiais redakcijos komentarais, dar pusė bėdos ir kada tokios "klaidatikystės" priešingų nuomonių iš viso nėra, tačiau yra tikrai tragiška, graudu ir žema, kada šitokia pat dvasia vadovaujamasi aprašinėjant kokio nors kitaip galvojančio veikėjo poelgius, intencijas ar paskaitininko mintis, kada neskelbiant jo idėjų ar tezių jos imamos [illegible] interpretuoti, pats jų autorius pradedamas užgaulioti ir bandomas pristatyti kaip galint kreivesniame veidrodyje.

Kalbant apie paskaitas iš tikrųjų dauguma mūsų į jas nueinam ne pasiinformuoti, praturtinti, atnaujinti, paaštrinti savo galvoseną. Naujų faktų ar idėjų mes tenorime išgirsti tik tiek ir tokių, kiek ir kurios patvirtintų ir užgirtų mūsų iš anksto atsineštą galvoseną ar nusistatymą. Jeigu tik paskaitininko mintys, kiek tiksliai ir logiškai jos bebūtų paremtos mums žinomais ar nežinomais faktais nesutinka su mūsų tąja apriorine galvosena, jo žodžiai jau neberanda mumyse atgarsio, atsimuša lyg į storą sieną, pats jų autorius tuojau apšaukiamas neišmanėliu, ignorantu, ar net piktos valios žmogumi. Kiek tai liečia oficialias pažiūras, tokiu atveju reakciją galima įspausti į kalambūrišką taisyklę: Optimistas pesimistą tuoj nudažo komunistu.

Oficialiosios nuomonės gynėjai yra perdėtai budrūs. Kovoje su abejojančiais, skeptikais, pesimistais, novatoriais, kitokių kelių ieškotojais jie yra bekompromisiški, neatlaidūs ir kieti. Beatodairiškumui pateisinti argumentų yra daug, kurių dažnesni yra: Ką pagalvos pasaulis? ką pagalvos amerikiečiai? ką pagalvos okupantai? ką pagalvos Čikagos ar New Yorko burmistrai? Tačiau pats tipiškiausias jų yra gal būt: ką pagalvos mūsų jaunimas? Nepapiktinkim, neužkrėskim šitokiomis anarchistiškomis idėjomis jaunimo! Nepapiktinkit mažutėlių! Jie tokie gležnučiai, trapučiai, neatsparūs, jų tautiškai-patrijotiški smegenėliai neatlaikys . . .

Ryškiausias šitokio naivumo (sakyčiau: fanatiško siauraprotiškumo) pavyzdys šiomis dienomis buvo korespondencija rugsėjo 23 d. "Drauge" — "Viščiukų ūkio" vaidinimo atstovas iš Paryžiaus — aprašanti dr. Algirdo Juliaus Greimo paskaitą "Prancūzija, Europa ir pasaulis šiandien", skaitytą rugsėjo 17 d. Čikagos Jaunimo Centro salėje. Rašantysis slapukas (Buvęs) pirmiausia keliais sakiniais pasistengia paskaitą (ji tęsėsi veik pusantros valandos!) nubraukti, idant galėtų leistis į "rimtesnius" išvedžiojimus: "paskaita nebuvo . . . nei nauja, nei įdomi — viskas žinoma iš tarptautinės (sic!) spaudos", "nebuvo politiškai nieko naujo" ir t. t. Man, o kiek teko vėliau išsikalbėti ir daugeliui klausytojų (ne visi juk turi progos tąją "tarptautinę spaudą" taip akylai sekti, gana didelė dalis pasitenkina ir vien "Draugo" interpretacijomis) paskaitininko mintys buvo ir gana naujos ir labai įdomios. Ypač įdomus ir neįprastas buvo pats jo požiūris: europietiškas, prancūziškas ar net degoliškas. Tačiau apie paskaitininko tezes ar mintis skaitytojų painformuoti karespondentas nesiteikia (vei- [illegible] suprato!). Jam reikia kuoskubiausiai pulti prie paskaitininko asmens ir kai kurių jo pažiūrų, užsimintų keliais sakiniais vien paskaitos paraštėse. Korespondentui rūpi tas mintis iškraipyti nedasakymais ar sutirštinimais ir taip paskaitininką skaitytojo akyse diskredituoti. Korespondentui pasidaro aiškus paskaitininko "apsisprendimas už komunizmą", jo kalba pasidaro "nei profesoriška, nei patriotiška" (si!), ypač, "kad jis kalba į jaunimą, negailestingai žalodamas jo galvojimą". Korespondentui ypač nepatinka, kad paskaitininkas "pasisakė prieš jaunimo rengiamas manifestacijas", nors jis pats po kelių eilučių suabejoja: "Gal ir nieko jaunimas nepasieks ta manifestacija . . ." Vadinasi, korespondentui abejoti galima, o paskaitininkui — ne. O iš tikrųjų paskaitininkas, savo temos ribose tepasakė tik tiek, kad, jo nuomone, manifestacijos JAV užsienio politikos nepakeis, kada tos politikos neišgali pakeisti ir daug didesnės jėgos.

Norėdamas iš svečio paskaitininko padaryti dar didesnį baubą "Buvęs" nesidrovi jį pavaizduoti taisyklių nesilaikančiu futbolininku: "Paskaitos eigoje dr. Greimas keletą kartų spyrė tai religijai, tai Vlikui, tai rezoliucijoms ir t. t." Vadinasi, tas tik spardėsi ir spardėsi be paliovos. (Man atrodo, kad jeigu šitame žaidime iš viso kas nors nekultūringai spardosi, tai tik pats korespondentas). Tokį paskaitininką, žinoma, belieka uždaryti į nelaimingą netolimos praeities Anatolijaus Kairio "Viščiukų ūkį".

Tačiau ir visoje šitoje tamsioje naktyje korespondentas sugeba rasti pragiedrulių. Ir tai kaip sykis sąryšį su tuo jo taip narsiai ginamu jaunimu, tais mažutėliais:

". . . Tik laimė, kad jis (prelegentas — A. T. A.) gyvena Paryžiuje, tokiu būdu gal neturės daug įtakos mūsų patriotiškai nusiteikusiam jaunimui, bei jų darbams . . .

Va, šitoje vietoje "Buvusiems" ir būsimiems korespondentams norėtųs pasakyti: nebūkite hipokritai ir trumparegiai patys ir neįsikalbėkite, kad toks tėra ir tas "jaunimas". Gal ir kilnūs pačiam korespondentui atrodo jo norai tąjį jaunimą pavožti po puodu, tačiau jie yra beprasmiai. Kiek atviriau ir nuoširdžiau pabendravęs su tuo jaunimu ir "Buvęs" netruktų patirti, kad ne paskaitininkai á là Greimas, o interpretatoriai á là "Buvęs" atgrąso, atstumia, papiktina ir verčia gėdintis to "patriotiško nusiteikimo", kuriuo užsikrėtusį jaunimą korespondentas norėtų matyti. Mūsų jaunimas, džiugu, yra sąmoningesnis, negu "Buvęs" bando suponuoti.

Algirdas T. Antanaitis

INTERTRADE EXPRESS CORP.
AMERIKIEČIŲ FIRMA APTARNAUJANTI LIETUVIUS VISAM PASAULY

MAISTO SIUNTINIAI
Į LIETUVĄ
GERIAUSIAS AMERIKONIŠKAS MAISTAS GREIČIAUSIAI IR GARANTUOTAI PRISTATOMAS ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

20 svarų kvietinių miltų	$14.90
40 svarų kvietinių miltų	$22.80
20 svarų cukraus	$17.70
20 svarų ryžių	$17.70
20 svarų taukų	$25.80
10 svarų rūkytų lašinių	$21.60
Skanumynai	$41.00

1¼ sv. geriausios degintos kavos, 1¼ sv. Olandiško šokolado, ½ sv. Ceilono arbatos, 2½ sv. cukraus, 1¼ sv. Alyvų aliejaus, 1¼ sv. sūrio, 2½ sv. kvietinių miltų, 2½ sv. ryžių, 1¼ sv. džiovintų maišytų vaisių, 1¼ sv. rūkytų lašinių, 1¼ sv. rūkyto kumpio, 1¼ sv. razinkų, 1¼ sv. geriausių šokoladinių saldainių, 1¼ sv. vaisinių saldainių, ½ sv. juodųjų pipirų.

Prašykite veltui gaunamų katalogų su daugiau įvairių siuntinių pavyzdžiais.

Šimtai įvairiausių maisto siuntinių pasirinkimui.

PINIGŲ Į LIETUVĄ
siuntimas pilnai garantuotas.
Pristatomi per dvi savaites be jokių atskaitymų. Gaunate gavėjo pasirašytą kvitą.

Tarifas: 9 rubliai — $10.00
Persiuntimas: iki $30.00 — $2.75
virš $30.00 — 10%.

Prašykite veltui gaunamų katalogų su didžiausiu pasirinkimu dovanų siuntimui į Lietuvą.

INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS [illegible]

SALIUTUOJU...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

Mano galva, ji buvo daugeliu atvejų ir pavyzdys ir skatintoja ir darbo bei vargo kentime nesutingstanti, nepervargstanti, visada užsidegusi bendrininkė ir dalininkė.

Avokatas Kazys Gugis savo žmoną, pečiais patraukdamas, apibūdindavo:

— Aš jos kartais nesuprantu. Jėgų netekusi, iš nusiminimo pravirksta ir... vėl imasi darbo! Ašaroja ir dirba! Keista ir nuostabi moteris!

Bet svetimi žmonės nei nuovargio, anei liūdesio ar nusivylimo iš jos akių neišskaitydavo. Vieniems ji buvo **Grande Dame** (gyvenanti skerdykloms kadaise taip artimam rajone!), kitiems plačiai žinomo teisininko gyvenimo palydovė, tretiesiems — uoli spaudos bendradarbė, ypač besirūpinanti muzikos ir jaunų dainininkių iškėlimui talkavimu, lietuviškoje aplinkoje kultūros skleidimu. Aniems kitiems — svarbiųjų sandarų patikima ir uoli pareigūnė.

Visiems Amerikos lietuviams yra pažįstamas tas (lyg šviesiaplaukės romėnės!) taurus profilis, aukšta, kiek stamboka, povyza, ramus, įtakingas prakalbėjimo būdas, elgesio ir sprendimo saikumas. Tik gal mažai kam dar aiški Noros Gugienės reikšmė ir josios pasišventimo ir pavyzdžio Chicagos lietuvių tarpe reikšmė.

apie asmeninius susitikimus ir užsilikusius įspūdžius

Švenčiausią jausmą slėpkit nuo žmonių.

Victor Hugo

Kažkurį 1926 metų vasaros vakarą, Chicagoje su Antanu Vanagaičiu apsigyvenus, teko pirmą sykį apsilankyti Gugių bute. Anąsyk akysna krito advokato Kazio darbo ir interesantų priėmimo ramus kambarys (vos į butą įėjus — į kairę). Svečių kambary viešpatavo didokas rojalis. Kiaušiniene su lašinukais buvau priverstinai pavaišintas virtuvėje. Atminty užsiliko sienose iškabinėti dailės paveikslai, knygos, gaidos. Ir šeimininkė pildanti savo vyro sekretorės pareigas. Jokių pigaus miesčioniškumo pėdsakų, jokių pretenzijų vytis madą ar prieš kitus pasirodyti. Refleksuojasi: inteligentų pastogė, kurioje atliekami ir profesiniai reikalai.

Neužilgo drauge vaidinome. Buvo tokia 18-oje gatvėje čekų salė, kur įvyko Moljero komedijos "George Dandin" spektaklis: N. Gugienė pasirodė kaip Madame de Sotenville, sugėdinto vyro uošvė. Vėliau, jau 1928 metais, jinai vaidino dvarininkę Gintautienę Petro Vaičiūno komedijoje "Tuščios pastangos". (Spektaklio premjera įvyko Goodman Memorial teatro puikioje scenoje). Mano supratimu, tokio personažo galėjo pavydėti kiekviena didelė Lietuvos scena: N. Gugienei lygios šiame vaidmeny neteko užtikti. (Regis, tuos abu spektaklius aš net esu režisavęs, nors L. Enciklopedijoje tvirtinama, kad tuos triūsus kėlė kažkas kitas. Bet bene tai svarbu! Bent man asmeniškai nuo to nei šilta, nei šiurpas krečia).

Berods "Tuščias Pastangas" berepetuojant, kažinkoks reikaliukas pastūmė pasitarti su Nora Gugiene. Buvo dienos metas. Vos iš gatvės įžengęs, pamačiau plaunančios laiptus moters figūrą: truputį paraitytas sijonas, galva skarele apgaubta. Angliškai pramurmėjęs atsiprašymo žodžius, jau ryžausi keltis į antrąjį aukštą, kai nugirdau:

— Ir ko tamsta netinkamu laiku čia slankioji! Ar dar nežinai, kad šiomis dienomis šeimininkė pavirsta tarnaite?! Priėmimo valandos bus rytoj vakare.

Ir čia pat jaunos išdykėlės balsu skardžiai prasijuokė. Tas juokas dar ir šiandien žvitriai tebeskamba: mano sielos ausyse.

Kitas epizodas. Kadangi duonos kąsnį Amerikoje anais laikais uždirbdavau iš sceninio darbo ir kadangi mano kišenė laukė naujų pajamų, bandžiau su įvairiomis progomis žiūrovus traukti ne vien šeštadieniais ar sekmadieniais, bet rizikavau Chicagos Lietuvių Auditorijos scenoje rodytis ir trečiadienių vakarais. Publikos susirinkdavo, manoji kišenė nesiskundė. Tik vis naujus veikalus ruošti nespėdavau, tai kartą pasirodžiau su kažkurio mišinio programa, kurioje bandžiau ne vien juokinti, o ir... dainuoti.

[illegible] prie manęs Nora Gugienė ir gan rūsčiai prabilo:

— Tamstai tokioje programoje rodytis visai netinka ir negadink savo vardo!

Nusigrįžo ir nuėjo. Bet ne tik aš, o ir manoji kišenė anąsyk (solidariai) paraudome.

Nora Gugienė tokia būdavo visados: stati, atvira ir meną gerbianti. Už tai jai čia reiškiamas atskiras pagarbos žodis.

Įvykių, kuriuos būtų įdomu papasakoti gal ir daugiau atminty užsiliko, betgi jie nesiriša su saliutavimu. Ir su šios apybraižos tikslu.

Apie literatūrinį-muzikinį Noros Gugienės saloną, jo prieglobstį ir aukštesnius siekius. O taipgi apie dosnią širdį.

Jau nuo seno kultūringų tautų įtakingos moterys mėgo savo pastogėse rengti vadinamus "salonus": tam tikromis dienomis durys svetingai prasiverdavo proto, meno, intelekto, politikos (pripažintiems ir viltį teikiantiems) atstovams. Tuose salonuose sutvirtėdavo naujos idėjos, įsisiūbuodavo principiniai ginčai, užsimegzdavo pažintys ir t. p.

Amerikoje bene pati pirmoji literatūrinį - muzikinį saloną lietuvių tarpe įpiršo Nora Gugienė. Nebuvo tai snobizmo ar pasigarsinti skirta išmonė. Matyt, užsimezgė savaime, vidinės būtinybės nustatyta ar įsakyta. Salonas veikė bene visais savaitės vakarais. Jame veik visada užtikdavau kalbininką bei laikraštininką Antaną Lalį, poetą-advokatą Kleopą Jurgelionį ir dar kitų Chicagos intelektualų. Sykį klausiausi skaisčiaveidės Barboros Darlys (anuomet dar Drangelienės) vokalinį rečitalį. Būtų ir daugiau prisiminimų, tik... skaitytojai nemėgsta ilgo rašto: susilaikysiu.

Pas Gugius salonų metu nebūdavo nei vaišių, nei svaigulio taurių. Alkanieji, jei pareikšdavo norėjimą, gaudavo užkandžio, kavos, pieno ar arbatos: dažniausiai svetingoje virtuvėje. Maistas ir svaiginimas buvo semtas iš kitų šaltinių. Ir salono lankytojai ieškojo kitokio peno.

Nora Gugienė niekad nesitenkino iš Oškabarzdžių, Šunskų ar iš kurios panašios Lietuvos vietovės atsigabentomis liaudinio meno tradicijomis, jų pirmavimui nusilenkimu. Ji pati praktikavo, piršo ir lenkėsi aukštesnio meno formoms. Šia linkme ir gyvu pavyzdžiu ir populiarizacijos spaudoje rašiniais daug jėgų yra padėjusi: kas anais laikais prilygo?

Toji mene "aukštoji klasė" daug lietuvaičių buvo užkrėtusi ir kokių didingų vaisių susilaukta! Tik mes gal, į medelius žiopsodami, tų klestėjusių ir tebežaliuojančių giraičių nė neužmatom. Gali ir taip būti.

Apie Norą Gugienę prakalbu siaurai, gal vienašališkai, gal pertrapiai. Tačiau šis rašinys nėra nei gyvenimo įvykių atpasakojimas, nei eulogija, nei kas panašaus.

Vien pakartoju antraštę: ir aš su kitais SALIUTUOJU NORĄ GUGIENĘ!

LA RUE STUDIO
3316 W. 63rd STREET
Specializing in
WEDDING — CANDID
and
FAMILY PORTRAITS
Phone WA 5-5530

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

[illegible] 90 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraustiems nariams.

SLA — **didžiausia** lietuvių fraternalinė organizacija — duoda **gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą**, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS **neieško pelno**, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip **tris su puse milijono dolerių** kapitalą, tad jo **apdrauda tikra ir saugi**. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių **reikalingiausias apdraudas** nuo $100.00 iki $10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą **Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance**, kad jaunuolis gautų pinigus aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už $1,000.00 apdraudos tik $3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama **lietuviškų KLUBŲ ir draugijų** nariams. Už $1,000.00 akcidentalės apdraudos mokestis $2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

DOVANAS KALĖDOMS
SAVO ARTIMIESIEMS
SIŲSKITE JAU DABAR
IR TIK PER
CENTRAL PARCEL SERVICE INC.,
kurio pagrindinė įstaiga yra
220 SOUTH STATE STREET
Telef.: WA 2-9354,
gi miesto pietinės dalies skyrių rasite
2618 WEST 63rd STREET
Telef.: WA 5-2466

Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniams sudaryti. Apsilankykite pas mus ir vietoje įsitikinkite.

GARANTUOTĄ SIUNTINIŲ PRISTATYMĄ TRUMPIAUSIU LAIKU ATLIEKAME JAU NET 18 METŲ

LIETUVOS TERITORIJA ŠIANDIENĄ YRA SVETIMOJE VALSTYBĖJE

(Reportažas iš Vilniaus Dienos minėjimo)

Tautinių, valstybinių sukakčių minėjimas yra giliai prasmingas reiškinys tautiniu požiūriu: jis gaivina mūsų prisiminimus, stiprina dvasią, kelia mūsų ryžtą kovoti — laimėti Lietuvai laisvę. Vienas iš tokios paskirties minėjimų yra ir Vilniaus Diena, kuri įvyko š. m. spalio 10 d., Jaunimo Centre, Chicagoje.

Vilniaus Dienos minėjimas buvo sudarytas iš keturių pagrindinių dalių: pamaldos bažnyčioje; žuvusiųjų pagerbimas prie Žuvusiems už laisvę paminklo, sveikinimai, kalbos ir meninė, koncertinė dalis.

Vilniaus Dienos minėjimo iniciatoriai, kaip kas metai, taip ir šiemet yra Vilniaus Krašto Sąjungos Chicagos skyrius. Prie organizavimo prisidėjo: Amerikos Lietuvių Tarybos Chicagos skyrius, JAV Lietuvių Bendruomenės Chicagos Apygarda, jos apylinkės ir 78-ios kitos organizacijos. Uždaviniui vykdyti buvo sudarytas specialus komitetas: Audrius Aglinskas — Korp. Gintaras, E. Kavaliūnaitė — Korp. Neo-Lithuania, D. Kriaučeliūnaitė — Korp. Giedra ir Vyr. Giedrininkės, R. Mieželis — Šviesa - Santara, G. Penčyla — Akademikai skautai "Vytis", A. Rauchasė — ateitininkai, L. Skeivalas — Studentų Sąjunga Chicagos skyrius, J. Skvirblys — Evangelikų Studentų Sambūris, J. Lekas — Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos Chicagos skyrius.

Mišias atlaikė ir patriotinį pamokslą pasakė kun. J. Borūnas, S. J.

Solo giedojo G. Mažeikienė, akomp. Muz. M. Motekaitis. Mišių užbaigoje visi sugiedojo Tautos himną.

Jūs žuvote už Lietuvos laisvę — jums priklauso mūsų visų didi pagarba, o mums tenka pareiga jūsų pradėtą kovą tęsti. — Pasakė Jūrų Skautijos Korp. Gintaras pirmininkas, Audrius Aglinskas, uždegdamas ugnį aukure, prie Žuvusiems už Laisvę paminklo.

Akademiko A. Aglinsko pasakytos mintys buvo patriotinės, jaudinančios. Jo balsas sakyte sakė, kad tariami žodžiai plaukė iš jo jaunos krūtinės gelmių. (Garbė tėvams ir organizacijai išugdžiusiems tokią puikią tautinę atžalą!). Studentai padėjo vainiką prie paminklo. Iškilmėse dalyvavo uniformuotas ir ginkluotas Don Varno Postas, vadovaujamas majr. Šeštakausko. (Tenka pastebėti ir pasidžiaugti, jog iškilmės buvo atliktos laiko nepertęsus — užtruko neilgiau 20-ties minučių. Tai pavyzdys, kaip reikia taupyti laikas ir žmonių jėgos!).

Kaip žydams — Jeruzalė, taip lietuviams — Vilnius brangus — neatplėšiamas.

V. D. minėjimą atidarė Vilniaus Krašto Sąjungos Chicagos skyriaus pirm. J. Lekas, trumpai apžvelgdamas Vilniaus istoriją ir jo romantiką. Pasakė: Vilniaus istorija drauge yra mūsų tautos ir valstybės istorija. Vilnius yra mūsų praeitis, dabartis ir ateitis. Vilnius mums yra tas pats, kas žydams — Jeruzalė". Jis pastebėjo, jog ten ir šiandien vyksta apčiuopiama kova už lietuvišką tautinę egzistenciją.

J. Lekas baigęs savo įvadinį žodį perdavė minėjimą vesti akademikei Jūratei Keliuotytei, kuri pasigėrėtinai puikiai jį vedė ir pravedė susikaupimo dvasioje iki galo.

Scenoje jaunimas išrikiavo apie pora dešimtų vėliavų, jos reprezentavo: skautus, ateitininkus, Neo Lithuanus, Don Varno Postą, ukrainiečius, Korp. Giedrą ir kitus.

Dabartinė Lietuvos ekonominė padėtis dar nieko nepasako apie Lietuvos valstybės suverenines teises, — pasakė savo kalboje L. G. Konsulas, P. Daužvardis.

Konsulas įspėjo visus be reikalo nedžiūgauti ir savo lengvabūdiškumu neįduoti ginklą Lietuvos priešui, jos okupantui.

Užakcentavo, jog Lietuvos teritorija šiandien randasi svetimoje valstybėje . . . Pasakė, jog lenkų ir rusų klastos yra vienodo pobūdžio. Lenkų ir rusų padarytos sutartys su Lietuva ir jų sulaužymas abejų vienoras. Konsulas kvietė jaunimą šias [illegible] pasauliui mokslo keliu, — šią temą pasirinkti moksliniam darbui atlikti universitete

L.B. Centro valdybos vardu tarė žodį J. Dailidka. Keletas sakinių iš jo kalbos: "Vilnius yra Rytų-Vakarų kultūrų sankryžos centras ir drauge tautybių problemos centras. Vilnius yra mūsų — Lietuvos valstybės integralinė dalis.

Ukrainiečių broliški jausmai priklauso lietuviams.

Ukrainiečių atstovas trė brolišką, nuoširdų, raminantį ir drauge drąsinantį žodį, nenustoti laisvės vilties. Užtikrino ukrainiečių tautinį nuoširdų draugiškumą ir reikale paramą lietuvių tautai. Jis kalbėjo savo tautine kalba — ukrainietiškai, bet ją daug kas suprato. Be to, kapt. Čėsna kalbą išvertė lietuviškai. Ukrainiečių atstovo draugišką ir nuoširdžią kalbą dalyviai palydėjo ilgu, griausmingu plojimu. Ir kaip nesidžiaugti penkiasdešimt milijonų tautos draugiškumu!? Į minėjimą atsilankė net keliolika ukrainiečių, jie visi reiškė brolišką nuoširdumą, akcentavo vienodo likimo draugystę . . .

Vilnių mes pažįstame tik iš tolo, bet jis yra giliai mūsų širdyse ir mintyse. — Pasakė jaunimo atstovė akademikė R. Jurkūnaitė.

Ši jaunosios kartos atstovė pasisakė, jog meilę Vilniui jai pagimdė ir giliai į širdį įspaudė dainos, eilėraščiai, pasakojimai ir t. t. Jos nuoširdus, atviras žodis jaudino visus. Ji, kaip aktorė, dar gražiai pareklamavo Maironio eilėraštį — Vilnius.

Vilnius yra: Lietuvos karalių sostinė; Lietuvos laisvės idealų centras; Lietuvos kultūros židinys. — Pasakė inž. J. Jurkūnas savo pagrindinėje minėjimo kalboje.

A. L. Tarybos Chicagos skyriaus pirmininkas, J. Jurkūnas savo kalboje pateikė tiesiog sautraukinę Vilniaus krašto studiją. Vilniaus problemą jis apžvelgė, aptarė iš šių taškų: politinio, kultūrinio, ekonominio, tautinio, neaplenkė nei romantinio. Pateikė nemaža statistikos duomenų. Jis pasakė, kad Vilniaus klausimas yra ne vien tik paties miesto reikalas, bet yra — rytinių Lietuvos sienų klausimas ir šios problemos sprendimas priklauso visiems lietuviams ir kad Vilniaus Dienos minėjimas yra ne tikslas pats savy, bet priemonė visus išjudinti domėtis Vilniaus reikalų. Po paskaitos. J. prašė jį, šią taip kruopščiai surinktą medžiagą, pateikti spaudai.

Mūsų jaunimo švenčiausi jausmai neabejotinai priklauso Lietuvos žemei, — tėvų gimtinei.

Meninę minėjimo dalį pradėjo stud. Jūratė Šuopytė. Ji padeklamavo poeto Aisčio eilėraštį "Tėviškės žemė". Jautrios, patriotinės minties eilėraštis Jūratės lūpose virpėte virpėjo jausmu, kas be žodžio sakė, jos švenčiausi jausmai priklauso Lietuvai. Lygiai tiek pat jautriai ir meniškai padeklamavo akademikė V. Ruibytė. Ji deklamavo B. Brazdžionio Tremtinio maldą. (Už tokį stiprų, šventą tautinio jausmo įskiepinimą tenka didi tautinė pagarba tėvams ir jaunimo organizacijoms, kuriose šios jaunuolės išaugo).

Iš viso, tenka džiaugsmingai

Chicagos lietuvių jaunimo organizacijos, studentų korporacijos ir visuomenė Vilniaus Dienos minėjimo metu padedant vainiką prie Žuvusiems už laisvę paminklo.

Vilniečiai prie Žuvusiųjų už Tėvynės Laisvę paminklo.

pastebėti, jog minėjime, kaip programos išpildyme, taip ir pačioje salėje buvo gausu jaunimo. Reiškia, jaunimas jau pradeda užimti jiems paruoštas vyresniųjų vietas, tautinėje ir politinėje srityse. Už ką ir priklauso tautinės ambicijos jaunimui visuomenės pagarba!

Dainininkė nori dainuoti tik Lietuvoje.

Vilniaus Dienos minėjimo vedamoji mintis, it siūlas, išsitiesė nuo programos pradžios iki koncertinės dalies ir apjuosė muzikinę dalį. Koncertinę dalį išpildė: sol. J. Šalnienė ir sol. A. Brazis. Šalnienė padainavo muziko Kačanausko "Sielvartas", A. Rossini "Tylus miškas", Offenbacho Hofmano pasakos ariją "Lėlės", A. Kuprevičiaus lakštingalą. Solistė aukštuose muzikos garsuose suokė it tikra lakštingala, ši šiais garsais ir pasisakė norinti dainuoti tik Lietuvoje... Solistė Šalnienė publikos buvo ilgais plojimais pagirta, bisui iššaukta dainuoti ir gėlėmis apdovanota. Sol. A. Brazis padainavo taip pat parinktas, minėjimo temai atatinkamas dainas: L. Šimučio "Palikta šalis", J. Jakubėno — "Laisvųjų daina" ir pagiedojo muziko Malotti — "Tėve mūsų".

Solistams akompanavo Ida Brazienė.

Tenka pripažinti, jog Vilniaus dienos minėjimas buvo neeilinis — nešabloniškas. Jis buvo turiniu giliai prasmingas, forma — patrauklus, išraiškingas, neperkrautas, programiniu požiūriu vius nuteikęs galvoti ir ryžtis veikti — Vilniaus problemą spręsti laisvos Lietuvos labui.

Salę gana skoningai papuošė vilnietis jaunas dail. A. Šparkis. Salės apšvietimu rūpinosi ir ją apšvietė J. Meškauskas. Minėjimo rengimo centriniai asmenys be abejo buvo V. K. S. Chicagos skyriaus valdyba, priešakyje su jos pirmininku J. Leku, sekretore — J. Grigaravičiene, iždininku — A. Stankūnu ir kitais. Minėjime dalyvavo keli šimtai žmonių.

Minėjimo dalyvė Z. J.

SKAITYK IR KITAM PATARK SKAITYTI "NAUJIENAS"

SKAITYK KASDIEN
NAUJIENAS
IR TEMYK SKILTIS
Lietuviai taipgi perka ir parduoda ir progas sužino tiktai per
NAUJIENAS

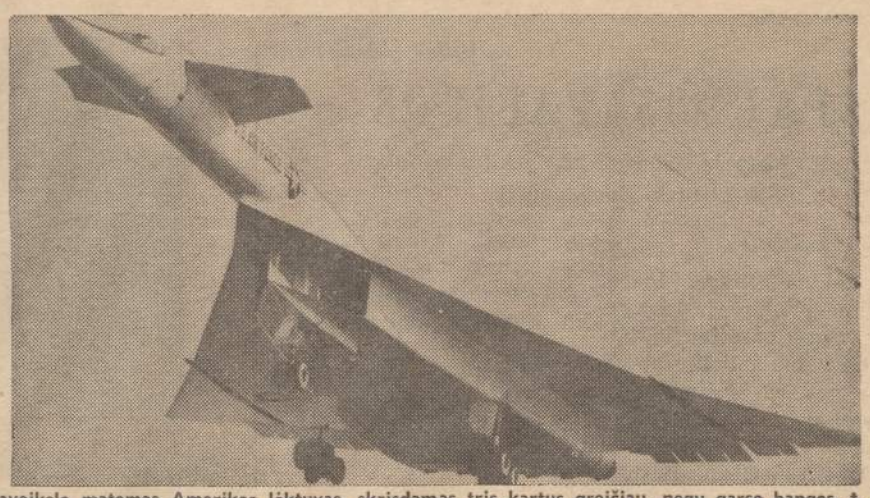

Paveiksle matomas Amerikos lėktuvas, skrisdamas tris kartus greičiau, negu garso bangos, t. y. 2,000 mylių per valandą, pakilo 70,000 pėdų aukštumon, paskraidė ir laimingai nusileido Edwards aerodrome. Lėktuvas sveria 2,225 tonas.

KAS ATSITIKS 1966 METAIS

Chicagoje populiarus psichikas Clifford Royce Jr. ateinantiems 1966 metams pranašauja bent vienuolika svarbiausių įvykių, būtent:

1. 1966 metų pavasarį bus išrastas pozityvus vaistas nuo vėžio. Jis bus panašus į krebiozeną, ir tatai išteisins Dr. Ivy laikyseną. (Kaip žinia, žymus Chicagos daktaras ir medicinos profesorius Dr. Ivy prieš keletą metų susidėjo su vienu serbu daktaru Durovičiu ir jo broliu Marco, kurie tvirtino išradę tikrą vaistą nuo vėžio — krebiozeną, ir dėl to šiuo metu yra įveltas į ilgą bylą).

2. Piliulė, kurią vartojant atauga plaukai plinkančioje galvoje.

3. Medicina išras būdą iš anksto [illegible] lytį.

4. Kuboje įvyks revoliucija ir bus užmuštas Castro.

5. Jacqueline Kennedy paskelbs savo vedybų planus.

6. Martyną Luterį Kingą reikia perspėti prieš galimą pasikėsinimą.

7. Senatorius Edward Kennedy politiniu svoriu atsvers savo brolį Robertą.

8. Baltajame Name įvyks vedybos.

9. Charles de Gaulle mirs sava mirtimi.

10. Rusijoje pasikeis premjeras — valdžią perims aukštesnis ir plonesnis vyras.

11. Jungtinių Valstybių erdvėlaiviai susijungs erdvėje ir iš vieno erdvėlaivio į antrą bus pergabenta medžiaga ar žmogus.

Bus įdomu pagyventi ir pamatyti.

SKAITYK PATS IR PARAGINK KITUS SKAITYTI NAUJIENAS

Moterys turi nuosavą atjaunėjimo hormoną

Chicagoje vykstančioje Amerikos chirurgų kolegijos 51 metinėje konferencijoje Chicagos universiteto chirurgas Dr. Edward Davis padarė pranešimą apie priemonę moterims, vartojant hormoną estrogeną, išvengti "amžiaus pakitėjimo", kurs pasireiškia paprastai apie 50 metus amžiaus.

Daryti per 25 metus tyrinėjimai su 650 moterimis parodę, jog estrogeno vartojimas neturi jokių kenksmingų pašalinių efektų. "Amžiaus pakitėjimas" prasideda su menopauzos prasidėjimu, ir su tuo prasideda fizinis senėjimas, arterijų kietėjimas ir osteoporosis, reiškia kaulų silpnėjimas bei susitraukimas, dėlko senesnio amžiaus moterys taip dažnai išsilaužia [illegible] kojas. Statistika rodo, kad iš 4 milijonų am[illegible]čių, kurie būdami virš 50 metų amžiaus yra palūžę kaulus, 90 nuošimčių buvo moterys.

Estrogenas, kurį moterų organizmas gaminasi iki menopauzos laiko, yra gamtos joms duota apsauga prieš arterijų kietėjimą, ko vyrai neturi. Vartojant estrogeną menopauzai atėjus, moterys išvengia "amžiaus pakitėjimo" su jo nemalonumais ir jų kūnas pasilieka fiziniai jaunas ilgesnį laiką.

"Mes nenorime įkalbėti moterims, kad jos vartodamos tą hormoną atgaus savo jaunystę", perspėjo Dr. Davis, "bet tas vaistas sulėtins senėjimą ir suteiks moterims didesnį patvarumą pergyvenant tą normaliai emocinį periodą".

"NAUJIENOS" BOLŠEVIKAMS YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

RECEPTŲ SPECIALISTAI
J. ir J. PHARMACY
ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS
Jūsų registruoti vaistininkai
IMPORTUOTI KVEPALAI IR MAX FACTORS KOSMETIKA
Sveikinimai gimtadienio, vardadienio, vestuvių ir įvairių sukaktuvių proga, linkėjimai greičiau pasveikti ir padėkos ir visokioms kitoms progoms kortelės lietuvių ir anglų kalba.
Mrs. Snyders saldainiai.
2557 West 69th Street
TEL. PR 6-4363

DAUGIAU PREKIŲ IR MAISTO PRODUKTŲ PASIRINKIMUI DABAR
Tegu jūsų mylimieji patys pasirenka.
PILNAI GARANTUOTA. TURI BANKŲ DEPARTAMENTO LEIDIMĄ IR APDRAUSTA IKI $20,000.00.
Mūsų firma yra VIENINTELĖ, kuri visada siuntėjui persiunčia gavėjo pasirašytą KVITĄ. Pristatoma per 2 savaites. Jokių atskaitymų.
Vertė: 9 rubliai už $10.00.
Persiuntimas: iki $30.00 — $2.75, virš $30.00 — 10%.
GRAMERCY SHIPPING INC.
744 Broad St. Newark, N. J.
Prašykite katalogų angliškai arba lietuviškai.
GRAMERCY
SHIPPING CO.
118 E. 28 St., New York
MU 9-0598
Įsteigta 1945 m.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS
Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITWINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

McDOUBLE CHEESEBURGER NEW-'N-BIG ONLY 28 CENTS
McDonald's
look for the golden arches
Yes, it's double in size — double in goodness, too. Another McDonald's exclusive in good eating — a double portion of McDonald's 100% Pure Beef Hamburger topped with that delightful golden Cheddar flavor. All yours for only 28 cents — that's right only 28 cents. Try this tempting McDouble Chesseburger. We're sure you'll agree "it's the best Cheeseburger in all the land".
LOOK FOR THE GOLDEN ARCHES
McDONALD'S
5733 SO. KEDZIE 2100 W. 79th ST.
Both locations open seven days a week 11 A.M. till midnight

JURGIS JAŠINSKAS

SPAUDOS PABIROS

Apie "Lietuvių Piliečių klubą", Alfonsą Naką ir Lietuvių Enciklopediją.

(Tęsinys)

Taip! Tai tik išimtys. Prie tokių galima priskirti ir Lietuviškosios Enciklopedijos leidėją, nuolat reziduojantį Bostone, Juozą Kapočių. Kaip norime, tą vyrą galime pavadinti: "biznierium", verslininku ar lietuviškų reikalų idealistu, kurio dėka greit turėsime užbaigtą Lietuviškąją Enciklopediją, jau turime didžiojo lietuvio klasiko Vinco Krėvės-Mickevičiaus rinkinius, Broniaus Kviklio paruoštą ir tebeleidžiamą kolosalinį lietuvišką veikalą — "Mūsų Lietuva", ir, gal būt, po poros - trejeto metų galėsime pasigėrėti patys ir pasigirti visam pasauliui anglų kalboje išleista Lietuviškąja Enciklopedija. Juozas Kapočius Bostone yra viena išimčių, kuris palaiko reikiamus ryšius su spaudos atstovais. Ką naujo ir vertingo sugalvojęs ir pasiryžęs nuveikti lietuviškoje kultūrinėje dirvoje, jis visada pasistengia apie tai informuoti lietuviškosios spaudos atstovus ir bendradarbius.

Taip, kaip jam įprasta, šių metų spalio mėnesio 1 dieną savo "rezidencijoje" jis susikvietė Bostone gyvenančius spaudos atstovus, padėkojo jiems už iki šiol jam teiktą paramą lietuviškoje spaudoje ir išreiškęs viltį, jog tą paramą jam neatsisakys suteikti spaudos atstovai ateityje, atsakė į jam pateiktus klausimus ruošiamos leisti Lietuviškosios Enciklopedijos anglų kalboje reikalais. Reikalas labai platus, įdomus, visiems lietuviams svarbus ir įdomus, todėl ir patiekti tuo reikalu klausimai bei atsakymai yra platoki, išsamūs:

1. Anksčiau spaudoje skaitėme užuominas, jog norima leisti lituanistinę enciklopediją anglų kalba, o dabar turime jau aiškų pasisakymą bei kvietimą ją prenumeruoti. Ar jau galutinai nutarta tokią enciklopediją leisti?

Mintis sena, net beveik senatį (senatvę?) buvo įgijusi. Ir kai kyla pagunda, tai atsiranda ir gundytojų. Taigi, ir buvo susigundyta. Norint patirti nuotaikas, išėjome kitų gundyti. Visi, su kuo buvo kalbėtasi, pritarė. Pritarė ir spauda. Kaip prisimenate, pritarė ir skatino Kultūros Kongresas, Vyčių Seimas, Tautinės Sąjungos Seimas. Toks, galima sakyti, spontaniškas pritarimas parodė, kad **tokia enciklopedija yra būtinai reikalinga.** Pritarimas yra, bet nėra pinigo. Tai kur jo ieškoti? Pirmiausia laišku kreipėmės į Lietuvių Enciklopedijos ir kitų knygų leidyklos prenumeratorius (kitų lietuvių adresu dar neturime), prašydami pritarimo jau nebe žodžiu, bet prenumerata. Kartu ieškome kelių ir būdų pasiekti visus lietuvius, nes talka ir parama prenumerata bus reikalinga plati. Vėliau, kai išleisime I-jį tomą, numatome paruošti gražų prospektą ir su juo kreiptis į svetimuosius. Tikimės sulaukti plačios svetimųjų — ne vien lietuvių prenumeratomis paramos.

2. Laiškai - kvietimai Lietuviškąjai Enciklopedijai anglų kalboje prenumeruotis jau išsiuntinėti. Įdomu, koks atgarsis?

Pirmas įspūdis labai džiuginantis. Laiškus išsiuntinėjome rugsėjo mėn. 16 dieną, o rugsėjo 20 dieną jau sulaukėme per 50 atsakymų su prenumerata. Kai kurie net visą prenumeratos sumą atsiuntė. Kitomis dienomis užsakymų gavome kiek mažiau, bet vis po 30—40 kasdien. Taigi, pirmasis įspūdis labai labai geras, bet tokių sėkmingų dienų reikia labai daug, kad susidarytų pats mažiausias užsisakančiųjų skaičius, kuris įgalintų pradėti darbą. Vėliau, tikimės, talka išsiplės, kaip išsiplėtė Lietuviškąją Enciklopediją pradėjus leisti. **Sumanytos enciklopedijos leidimas ar neleidimas priklausys nuo visų lietuvių talkos.**

3. Gal galėtumėte pasakyti, kokio amžiaus žmonės ją užsisako?

Patikėkite, jog per keliolika metų gerai pažinome mielus LE talkininkus. Lietuviškosios Enciklopedijos anglų kalba užsakytojų [illegible] **vardai dažnai visai nauji.** Dalį užsakymų patikrinome ir radome, kad tėvai ją užsako vaikams kartais vos vienerių - dviejų metų amžiaus. Kiti visai kitais sumetimais užsisako: vienas prenumeratorius iš Kanados užsako būsimąją lietuviškąją enciklopediją ne sau, bet byle kuriam asmeniui ar draugijai pažymėdamas byle tas jo užsakymas patarnaus lietuviškajam reikalui, lietuvybei ir dabartinei Lietuvos bylai. Atsiliepė ir lietuviai studentai.

4. Gal jau galima būtų ką nors sužinoti apie tos Enciklopedijos redakciją ir jos redagavimą?

Kai sulauksime reikiamo — minimalaus pritarimo — prenumeratorių, **tik tada bus galutinai sutarta redakcija:** redaktoriai, vertėjai, kalbos lygytojas - stilistas. Dalis rašys lietuviškai, kurių rašinius reikės išversti į anglų kalbą. Todėl tos enciklopedijos leidimo išlaidos bus žymiai didesnės už dabar leidžiamos enciklopedijos išlaidas. Be to, reikia pasakyti, kad **sumanytos Enciklopedijos leidėjas yra tik leidėjas ir jis negali nustatyti redaktoriams, rašytojams, tos Enciklopedijos paruošėjams - mokslininkams kokių nors taisyklių ar nepamainomų direktyvų.** Leidėjo pareiga ir prievolė yra sugebėti **parinkti kiekvienos mokslo, meno, kultūrinės srities ir kitų šakų gerus, nešališkus specialistus, kurie pasiimtąjį darbą sugebėtų reikiamai, su moksline erudicija, moksline tiesa, moksliniu pagrindu atlikti.** Šio motyvo buvo laikytasi leidžiant Lietuviškąją Enciklopediją, jo manoma laikytis ir leidžiant Lietuviškąją Enciklopediją anglų kalboje.

Sandy Koufax, geriausias Dodgers žaidėjas, laimėjo ne tik žaidimą, susiremus su Minnesota Twins, bet gavo ir paveiksle matomą sportinį automobilį.

5. Buvo išsireikšta, jog anglų kalba Enciklopedijos išleidimas brangiau atsieis, negu Lietuviškosios Enciklopedijos lietuviškai. Kai kam gali atrodyti, kad išleidus Lietuviškąją Enciklopediją, bus galima tiesiog iš jos straipsnius — rašinius išversti, juos išlyginti ir tuo pačiu leidimo išlaidos turėtų būti mažesnės?

Klausimas įdomus, deja, ne toks paprastas praktikoje. Kadangi naujoji Enciklopedija bus taikoma kitai visuomenei, kitai "auditorijai", tai reikės viską ne tik atrinkus išversti, bet ir atitinkamai perredaguoti. Gyvenimas nestovi vietoje. Nauji tyrinėjimai, pvz., Vatikano, Jėzuitų Ordino ir kiti archyvai įnešė daug nauja į Lietuvos praeitį ir jos kultūrą. Naujin duomenų sudėl reikės beveik viską iš naujo parašyti — perredaguoti.

6. Kaip manote Lietuviškąją Enciklopediją anglų kalboje techniškai apipavidalinti, sutvarkyti, jei galima pasakyti, pagrąžinti — papuošti?

Lietuviškosios Enciklopedijos anglų kalboje formatas bus panašus Lietuviškosios Enciklopedijos išvaizdai; **kiekvienas tomas — 608—640 puslapių, labai gero - liuksusinio popierio, kietais viršeliais, iliustruotas ir gražiai - skoningai įrištas.**

7. Kiekvieno tomo kaina, kaip skelbta spaudoje, bus 15 dolerių. Kokiu pagrindu nustatėte jos kainą?

Lietuviškosios Enciklopedijos anglų kalboje bus šeši tomai. Visų tomų kaina — $90.00 (devynios dešimtys dolerių). **Tai kainai ėmėme mažiausią prenumeratorių skaičių ir pačias mažiausias išlaidas.** Reikės labai spaustis, taupant laiką ir pinigą, kad būtų galima su tokiomis pajamomis išsiversti.

Numatytą ir paskelbtą tos Enciklopedijos kainą norėtųsi palyginti su kitų enciklopedijų kaina, pvz., savu laiku ukrainiečiai paskelbė, kad 1964 metų pabaigoje išleisią enciklopediją anglų kalboje I-jį tomą, kurios kaina būsianti 37,50 dol. Taigi, daugiau negu dvigubai brangesnė už lietuviškąją. Mes, palyginti, tokią žemą kainą galėjome nustatyti dar ir dėl to, jog turime nuosavą spaustuvę su visomis techniškomis priemonėmis ir patyrusį spaustuvės personalą.

8. Ar tikitės sulaukti reikiamo prenumeratorių skaičiaus, kad galėtumėte savo sumanymą vykdyti?

Kaip leidėjas ir lietuvių kalba Lietuviškosios Enciklopedijos, beveik baigtos išleisti — prenumeratoriams patiekėjas, drįstu atvirai pasisakyti: **aš tikiu į kiekvieną pradėtą darbą.** Bet tas mano nusiteikimas ir tikėjimas būtų bevertis be visų pritarimo. Panašiai buvo sumanius leisti LE: pradžia buvo labai sunki, bet ilgainiui pasitaisė, nes buvo sulaukta platoko lietuviškosios visuomenės pritarimo. Žinau, kad ir dabar pradžia bus nelengva, tačiau mano viltis žadina pirmieji pritarimai - užsakymai bei labai palankios pastabos, linkėjimai. Ir, iš tikrųjų, pritarimas turėtų būti didelis, nesgi norime s v e t i m i e s i e m s parodyti savo tautą, jos didingą [illegible] ir [illegible] Lietuvos valstybę, jos santvarką, siekius, kultūrinius užmojus ir per trumpą laiką pasiektus įvairiose gyvenimo srityse laimėjimus ir buvusius, kaip laisvos valstybės, siekimus, užmojus, sumanymus, tikslus. Be to, turime neatšaukiamą ir vus visus įpareigojančią prievolę **atitaisyti visus tuos netikslumus, klaidas ir sąmoningus kitų tautų skleidžiamus melus apie Lietuvą, jos praeitį, dabartinę jos padėtį ir visa kita. Juk yra neužginčijamas faktas, kad šiandien ir netolimoje praeityje, įvairiuose pasaulyje išleidžiamuose moksliniuos veikaluose: enciklopedijose, geografijos, istorijos, meno, literatūros ir kitų sričių veikaluose, apie istorinę, netolimos praeities ir dabartinę Lietuvą skleidžiamos melagingos žinios, paduodami iškraipyti duomenys, vadinamuose moksliniuose veikaluose spausdinami mūsų istorinę praeitį vaizduoją klaidingi žemėlapiai, aprašymai ir visa kita. Mūsų pačių pareiga ir privalomas įpareigojimas tuos visus netikslumus, tas klaidas apie Lietuvą ir sąmoningus melus moksliniai ir istoriniai paremtais įrodymais, faktais atremti, įrodyti tų paskelbtųjų ir paskelbsimų veikalų klaidingumą ir menkavertiškumą.** Kiekvienas sąmoningas lietuvis, turėdamas po ranka Lietuviškąją Enciklopediją anglų, — plačiausiai vartojamoje pasaulyje kalboje, — galės klaidingiems tvirtinimams ir teigimams apie Lietuvą, jos valstybę, žmones, jų kultūrą ir visa kita drąsiai ir moksliniai pagrįstai atremti ir

įrodyti svetimuose šaltiniuose apie Lietuvą esančių teigimų melagingą bevertiškumą. Štai, koks yra vienas pagrindinių Lietuviškosios Enciklopedijos anglų kalboje tikslų.

9. Kaip manote plačiau paskleisti ją savųjų — lietuvių — tarpe?

Kaip anksčiau sakyta, buvo kreiptasi į LE prenumeratorius. Tarėmės su jaunimo ir kitų organizacijų atstovais. Pritarimas visur yra, bet to dar maža. Reikės daugiau asmeninio ryšio. Todėl, be kitų, bandysiu aplankyti visas lietuvių bendruomenes, pasitarti su įvairių organizacijų vadovybėmis bei atskirais veikėjais, prašant talkos, ypač su čia gimusiais ankstesnės kartos lietuviais. Dalis jųjų lietuviškai jau nebemoka, arba, kad ir moka šiek tiek, bet lengviau skaito knygas anglų kalboje, o apie savo kilmės kraštą — Lietuvą nori žinoti. Jau tariausi su visa eile organizacijų vadovų bei atskirais veikėjais: visi mielai pritarė ir pagalbą pažadėjo.

10. Spaudoje buvo pranešta, kad Lietuviškosios Enciklopedijos leidimą tikitės baigti 1966 — ateinančiais metais. Prieš kurį laiką dienraščio "Draugas" kultūriniame priede buvo įdėtas straipsnis apie LE skolininkus. Ten buvo nurodyta, kad LE prenumeratorių skolos siekiančios 40,000 dolerių. Pravartu būtų žinoti, kodėl tiek daug nesumokėjusių atsirado ir kaip manote tas sumas išgauti?

Taip, paskutinį — 35-jį Lietuviškosios Enciklopedijos tomą pat metais numatyta išleisti ir praleistąjį — XV-jį — lituanistinį tomą. Tuo būdu Lietuviškosios Enciklopedijos leidimas 1966 metais bus galutinai baigtas.

Draugo dienraštyje įdėto straipsnio L. Enciklopedijai skolingieji arba neskaitė, arba jo nebaigė visi skaityti. **Nes vos pora tuojau pat atsiuntė prenumeratą.** Kiti — daugelis — visai negirdomis tą reikalą praleido. Ir visi kiti lietuviški laikraščiai tą reikalą negirdomis praleido. Tur būt, redakcijos nepastebėjo...

Tiek daug skolų susidarė vien dėl to, kad buvo pasitikėta užsiprenumeravusiais ir knygas siuntėme kreditan, nereikalaudami tuojau pat mokėti. Tiesa, prašėme, kas neišgali, mokėti dalimis. Nepatikėsite, jog yra tokių prenumeratorių, kurie nėra įmokėję nė cento! **Knygas — Enciklopediją —, jei pasiųstos ne išperkamuoju mokesčiu, prima, vis pakartodami pažadus atsilyginti.** Kai praeitą rudenį priėjome "liepto galą", — nutraukėme tolimesnių tomų siuntinėjimą apie 300-tams prenumeratorių ir visiems jiems pasiuntėme skolos ištraukas — pranešimus, prašydami per mėnesį laiko atsiliepti. Labai mažai teatsiliepė sumokėdami iš karto, arba pasižadėdami atsilyginti dalimis. Bet arti **90% visų tų skolininkų visai nereagavo!** Buvo ir tokių, kurie mus piktai išbarė... Kągi, ačiū ir už tai: patys parašė sau atestacijas tiems, kurie kada nors rašys Lietuviškosios Enciklopedijos leidimo istoriją.

Pasinaudodamas čia malonia proga, kreipiuosi į visus skolininkus tuojau atsiliepti. Kas neišgali visos skolos sumokėti, temoka dalimis.

Jei šiandien leidykla turėtų tas sumas savo einamoje sąskaitoje, būtų daug lengviau sprendžiamas lituanistinės enciklopedijos anglų kalba leidimas.

11. Leidžiate Broniaus Kviklio parengtą "Mūsų Lietuva". Kokį tiražą spausdinate ir kiek turite prenumeratorių?

Spausdiname 2500 egzempliorių. Iki šiol turime 1700 nuolatinių prenumeratorių. Palyginti su kitomis knygomis, prenumeratorių skaičius nėra mažas. Tačiau, turint omeny lietuvių skaičių vien Amerikoje, tiražas ir toks prenumeratorių skaičius be galo mažas. Toje — "Mūsų Lietuvoje" tikrai yra visa Lietuva: istorija, geografija, tūkstančiai fotografijų. Rodos, toks lietuvio namuose. Kaip keliarodis į savo ir savo tėvų kraštą. Skelbiama, kad vien JAV esama visas milijonas lietuvių! Ką ten milijonas: tebūnie kokie nors trys šimtai tūkstančių. Užtat ir kyla klausimas: kur, kokiuose vandenyse paskendo tie šimtai ar dešimtys tūkstančių, jog savo tautos, savo krašto klausimais tesidomi vos tūkstantis, du ar trys?

Galima tarti, kad lietuviškos knygos yra brangios. Taip, jos nepigios. O tai yra dėl to, kad jų tiražai labai mažyčiai. Jei, sakysime, tokios "Mūsų Lietuvos" tiražas būtų kokie penki tūkstančiai, josios kaina būtų žymiai mažesnė. Knygos kaina priklauso nuo mūsų pačių, — nuo ją prenumeruojančių ar perkančių skaičiaus".

Bostono spaudos atstovai, išsiaiškinę su leidėju Juozu Kapočium anksčiau paduotus pagrindinius klausimus apie Lietuviškąją Enciklopediją anglų kalba ir kitus įdomius klausimus, vėliau pateikė iš savo pusės leidėjui kai kurių sugestijų — pasiūlymų; buvo siūlyta užmegsti nuolatinį ryšį su amerikonų laikraščių redakcijomis ir rasti būdų Lietuviškosios Enciklopedijos anglų kalba leidimo reikalą išpopuliarinti, per tuos laikraščius, amerikonų tarpe; kai kurie spaudos darbuotojai tame subuvime patiekė labai įdomių. Lietuvą liečiančių žemėlapių fotokopijas, padarytas iš Harwardo universiteto bibliotekoje esančių tų žemėlapių originalų. Sakysime, viena kopija žemėlapio, kuriame vaizduojama Lietuva XIII — tryliktame šimtmetyje. Autoriai to žemėlapio yra vokiečiai ir tame jų pačių paruoštame žemėlapyje Lietuvos tuolaikinė teritorija parodyta ne vien "aukštaičiuose ir žemaičiuose", bet ir visuose Rytprūsiuose. Antra fotokopija, pateikta kito spaudos bendradarbio, rodo Pabaltjūrio sritį, kurioje buvo ir yra Lietuva, irgi XIII šimtmetyje. Ir ką mes čia matome? **Ogi ten, kur tada buvo labai plati Lietuva: su visomis savo kilmės giminėmis — jotvingais, sudūviais, prūsais, aukštaičiais ir žemaičiais, tame žemėlapyje Lietuvos visai nėra!!! Kažkur nuošaly nugrūsta Lenkija, o visur kitur arba vokiečių ordinas, arba slavai! Niekas nė sapnuoti neišdrys apie tai, kada tas žemėlapis išleistas! O. ne! Štai kada: 1964 — praeitais metais. Jį išleido dabartiniai Lietuvos okupantai — rusai komunistai ir įšmugeliavo jį — tą žemė- [illegible] ir visame pasaulyje labai vertingą vietą ir vardą, turinčio universiteto — Harvard — biblioteką! Dar daugiau: tuo žemėlapiu naudojasi to universiteto studentai, studijuoją šiandien slavistiką!**

Tai tik vienas iš daugelio rėkiančių pavyzdžių, kodėl mums lietuviams yra pareiga išleisti Lietuviškąją Enciklopediją anglų kalboje ir visomis išgalėmis ko plačiau paskleisti ją visame pasaulyje, jame esančiose mokslo įstaigose, organizacijose, bibliotekose ir visur kitur. Tai yra neatšaukiamos kovos už savo istoriją, už savo tautą, už mus visus pačius pareiga! Svetimieji biauriausiais būdais, neleistinomis priemonėmis, mokslo vardu prisidengę, klastoja mūsų praeitį, klastoja istorinius faktus, klastoja ir šmeižia senovės, netolimoje praeityje Laisvos buvusios Lietuvos gyvenimą, klastoja ją šiandien ir niekina visa, kas lietuviška, kas mums vertingiausia, stengdamiesi išbraukti Lietuvą ir lietuvių tautą iš gyvenusių ir tebegyvenančių skaičiaus. Toks yra mūsų kai kurių kaimynų: vokiečių, lenkų, o ypatingai, rusų tikslas. Niekas mums neateis į pagalbą, niekas mums nepadės ir tie svetimųjų paskleisti melai bei klastojimai tebevešės, jeigu mes patys sau nepadėsime, nesistengsime atremti visų apie mus — lietuvius pasaulyje paskleistų melų, klastojimų ir istorinės tiesos iškraipymų! Lietuviškoji Enciklopedija anglų kalboje mums yra būtinas reikalas, būtina pareiga ją turėti ne tik savo namuose, bet ko plačiausiai ją paskleisti ir kitataučių tarpe, ypatingai jų mokslo įstaigose, iš kurių išleidžiami busimieji mokslininkai, politikai ir kitų sričių specialistai!

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding
American Indemnity
Casualty Mutual
Fidelity & Deposit
Fire and Casualty of Conn
LaSalle Casualty
Gibraltar Insurance
The Hanover
Highway Insurance
The Home
Interstate
Manhattan Fire & Marine
Mercury Mutual
Monarch
National Union
New York Fire
Security Insurance
United States Fire
Universal Insurance
Western Fire & Casualty
California Life

SIŪLOMA JUMS IŠIMTINA GALIMYBĖ

ŠVENTINES DOVANAS UŽSAKYTI JŪSŲ GIMINĖMS USSR PER FIRMĄ

PODAROGIFTS, Inc.

(Same management as Globe Parcel Service, Inc.)

JŪSŲ PASIRINKTOS DOVANOS BE MUITO, BE JOKIŲ RINKLIAVŲ, BE PERSIUNTIMO IŠLAIDŲ BUS PRISTATOMOS JŪSŲ GIMINĖMS Į NAMUS.

Pasinaudokite, specialiai artėjančių švenčių proga, sumažintomis kainomis audiniams.

KARTŪNAS — raštuotas	33 cnt	metras
MADAPOLAMAS — 36 colių pločio audinys	54 cnt	metras
PIQUE įvairiaspalvis	77 cnt	metras
DROBĖ PAKLODĖMS — 60 colių pločio	$1.10	metras
AKSOMAS — ypatingai minkštas	$1.82	metras
PUSVILNONIS AUDEKLAS ypatingai tinkamas apsiaustui (paltui)	$1.99	metras
AUDEKLAS — eilutėms (kostiumams)	$3.55	metras
PAKLODĖS — puslininės — spalvotos 60 x 80 colių	$3.73	
APTIESALAS — pike baltas ir spalvotas 60 x 80 colių	$9.56	
STALTIESĖ — balta ažūrinė 59 x 59 colių	$3.96	
STALTIESĖ — DAMASKINĖ — raštuota ažūrinė	$4.67	
KOJINĖS — KAPRONINĖS — elastiškos, stiprios	$1.33	
SKARA grynų vilnų su kutais — 38 x 38 colių	$4.78	

APSIAUSTAS (paltas) aukštos kokybės, tikro astrachaniško karakulio, moderniškas. Kainuoja nuo $420.00 iki $520.00 (kaina priklauso nuo dydžio). Dar daug įvairių šilkinių, grynai vilnonių ir kitokių audinių ne konkurentinėmis kainomis.

APLANKYKITE MŪSŲ SALĘ IR SUSIPAŽINKITE

su eksponatais — pavyzdžiais, kaip tai automobiliais, motociklais, dviračiais, laikrodžiais ir kitokiomis prekėmis, kurioms užsakymus iš Jūsų priims:

VIENINTELĖ VISOSE JUNGTINĖSE VALSTYBĖSE VNEŠPOSYLTORGO ĮGALIOTA FIRMA

PODAROGIFTS, Inc.

220 PARK AVENUE SOUTH

(kampas 18-tos gatvės)

New York 10003. — Telefonas: 228-9547

KAIP SOVIETŲ RUSIJA REŽISAVO PRAŽŪTINGĄ VARŠUVOS SUKILIMĄ

Gyvo likusio sukilimo dalyvio pranešimas

Neseniai JAV Valstybės departamento paskelbtuose II Pasaulinio Karo dokumentuose yra charakteringas Stalino atsakymas Rooseveltui ir Churchilliui į jų prašymą, kad Sovietų Raudonoji Armija eitų į pagalbą lenkų sukilėliams prieš vokiečius nacius Varšuvoje, nuo kurios visiškai nebetoli sovietų kariuomenė buvo. Stalinas atsakęs, pakaltindamas lenkų sukilėlių Krašto Armiją (Armia Krajowa), kuri esą išnaudojusi Varšuvos gyventojų gerą valią, mesdama "daugybę beginklių gyventojų prieš vokiečių patrankas, tankus ir bombarduojančius lėktuvus".

Į tai neseniai lenkų laisvojoje spaudoje atsakė vienas to sukilimo dalyvis, pasirašęs tik A. R., bet iš visko matyti, buvęs aukštesnio laipsnio lenkų karys:

Stalinas neleido

"Stalinas neleido", pradeda A. R. savo atsiminimus, "kad sąjungininkų lėktuvai, pristatantieji Varšuvos sukilėliams ginklus, pasinaudotų sovietų aerodromais, esančiais čia pat, už Pragos (Praga yra Varšuvos priemiestis). Dėlto, lėktuvai turėjo pakilti iš Italijos aerodromų ir ten atgal grįžti. To rezultate jie turėjo žiauriai nukentėti, ypatingai grįžtant, kadangi vokiečiai visada būdavo pasiruošę su savo priešlėktuvine artilerija ir sąjungininkų eskadroms pridarydavo milžiniškų nuostolių.

Sukilimo metu buvau Varšuvoje ir dalyvavau jame ne vien kaip liūdininkas, bet ir kaip aktyvus požemio narys bei Krašto Armijos vyriausios vadovybės informacijos ir propagandos skyriaus bendradarbis. Dėlto turiu apsčiai pastabų, kurios, manau, bus naudinga patiekti visuomenei.

Proklamacijų lapeliai

Kai tik įsisteigė Liaudies Krašto Taryba (Krajowa Rada Narodowa, vulgariškai sutrumpintai pavadinta "Kran") ir prasidėjo Liaudies Gvardijos formavimas, tuojau ant miesto namų sienų ir kioskuose pasirodė lapeliai ir propagandiniai laiškeliai. Tų lapelių turinyje buvo du reikšmingi momentai: 1) Buvo aiškinamas kaip tikras faktas, jog sovietai laimės ir dėlto jau reikia ruošti visuomenės dvasinį bei politinį persiorientavimą tam faktui prisiderinant. 2) Pikti užmėtinėjimai ir kaltinimai požeminių organizacijų, kam jos orientuojasi į Londono valdžią (ten buvo įsisteigusi Mykolaičiko lenkų egzilų vyriausybė), skatinant, kad Krašto Armija kuo greičiausiai pradėtų ginkluotą akciją, o "nestovėtų visą laiką su ginklu prie kojos".

Kaip iš to matyti, nebuvo jokio perspėjimo, kad tai yra lengvabūdiškas, neatsakingas dalykas ir kad tai kaštuos daug aukų, bet buvo paprasčiausias ir aiškiausias sukilimo išprovokavimas. Juo arčiau buvo sovietų kariuomenė, juo smarkesnė buvo tos rūšies propaganda.

Kai prasidėjo sukilimas, apie kurį Krašto Armijos vadovybė nedavė Liaudies Armijos vadovybei (Liaudies Gvardija jau buvo pasivadinusi Liaudies Armija) jokių informacijų nei apie sukilimo terminą, nei apie bet kokias bendradarbiavimo sąlygas, bet ant miesto namų sienų greta Krašto Armijos vyr. vadovybės atsišaukimų, skelbiant sukilimą ir sukilimo tikslus, pasirodė ir Liaudies Armijos atsišaukimai, skelbiant savo visišką sukilimui paramą ir įsijungimą su savo daliniais į Krašto Armijos akciją. Krašto Armija tą pasiūlymą priėmė teigiamai, priimdama (Liaudies Armiją) operacijų bendradarbiais.

Varšuvos sukilimas

Senajame Mieste, kur buvau pirmuoju sukilimo laikotarpiu, dalyvavo du Liaudies Armijos plutonai (būriai), kurie laikė užėmę dvi barikadas iš Pilies Aikštės pusės. Deja, jų akcija nedavė garantijos, kad jie išlaikys tas pozicijas, kadangi jiems trūko drausmės ir kovingumo ir apie pusę rugpiūčio mėnesio juos pakeitė Pilkųjų Gretų daliniai.

Senamiestyje prie Freto gatvės buvo tos Liaudies Armijos štabas. Vokiečių sluka (nardomasis karo lėktuvas) pataikė įmesti bombą, kuri užmušė to štabo 5 karininkus. Tas įvykis nepadarė jokio įspūdžio į gyventojus, kadangi kasdien teko pakelti milžiniškus nuostolius žmonių aukomis dėl nepaliaujamo bombardavimo nuo žemės ir iš oro, dėlto (tų penkių Liaudies Armijos štabo karininkų žuvimas) kovų eigai nepadarė jokio pakitimo. Kadangi tas štabas neturėjo kareivių. To nepaisant, tas Liaudies Armijos nuostolis vėliau buvo padarytas didžiausiu pasigyrimų objektu (komunistinio) režimo propagandai.

Apie pusę rugpiūčio mėnesio Senamiesčio gyventojai išgirdo sovietinių patrankų gaudimą kitapus Vislos. Bet po dviejų dienų ta kanonada nutilo. Paaiškėjo, kad fronto linija buvo nuo Varšuvos atitraukta, kas mieste sukėlė tragiškas nuotaikas ir parodė aiškų likimą, jog teks tęsti beviltingą kovą iki visiškos pražūties.

Sovietinis karininkas

Su paskutiniais Krašto Armijos likučiais išėjęs požeminiais kanalais iš Senamiesčio, atsidūriau Vidurmiestyje. Čia sutikau grupę man pažįstamų asmenų, kurie, kiek žinojau, dar prieš sukilimą buvo užangažuoti varyti prosovietinę propagandą. Tarpe jų buvo vienas karininkas sovietinėje uniformoje. Man prisistatė kaip kapitonas Kaluginas, kurs esąs Rokosovskio štabo ryšininkas ir stebėtojas. Jis noriai pradėjo su manim kalbėtis, kas buvo ypač lengva, kadangi gerai mokėjau rusiškai. Paskui dar kelis kartus susitikome. Tuose pasikalbėjimuose Kaluginas su perdėtu pabrėžimu gyrė "didvyriškų kovotojų" (gerojskich boicov) vedamas kovas, ir tvirtino, kad labai greitu laiku Rokosovskio armija pradės ofenzyvą ir kad reikia akcija iki to laiko būtinai išlaikyti. Kiek žinau, Kaluginas su mūsų štabu nesantykiavo, bet vis laikėsi tarpe asmenų, susietų su sovietine propaganda. Kad tuo tarpu generolas Berlingas kitapus Vislos buvo pradėjęs akciją, Kaluginas nieko nesakė. Apie tą akciją buvo plačiai anksčiau rašyta; čia tik tiek, jog netrukus Berlingas buvo pašalintas iš Sovietų armijos kovojusių lenkų dalinių vado pareigų. Dar reikia pastebėti, kad Vidurmiesčio srityje sukilime dalyvavo 3 plutonai Lieudies Armijos, kas draugе su dalyvavusiais Senamiestyj sudarė 5 plutonus, taigi apie 150 vyrų, lyginant su Krašto Armijos 30 tūkstančių kareivių.

Ką veikė sovietų "Migai"?

Visam to sukilimo vaizdui charakteringas buvo sovietų aviacijos elgesys. Štai jau kurs laikas, kaip vokiečių "stukos" Senamiestyje kėlė tikrą pragarą, bombarduodami, skraidydami viršum miesto ir bomboms išmesti nusileisdami iki pat stogų, bet per visą tą laiką nepasirodė nė vienas sovietų lėktuvas. Vokiečių bombonešių akcija liko visiškai nebaudžiama. Sovietai taip pat visiškai negabeno ir nenumetė jokių maisto produktų, nei ginklų. Tiesa, pačiame miesto centre paskutinių dviejų savaičių bėgyje buvo atskridę keletas lėktuvų — dienos metu žvalgybos tikslais, o nakties metu numetė maišelius su sausainiais arba su koše, kuri jau buvo supelėjusi.

Generolas Rokosovskis, kaip vėliau teko patirti, savo žinioje tuomet turėjo žymias aviacijos pajėgas, jų tarpe ir lenkų, kurios (kaip tenka girdėti iš lenkų lakūnų pasigyrimų režiminėje spaudoje) 1945 metų sausio mėnesį, persikeliant per Vislą prie Varkų "laimėję didelę oro kautynių pergalę". Bet tuo metu (Varšuvos sukilimo metu) paprastai nebuvo įsakymo.

Paskutinės sukilimo dienos

Paskutiniais sukilimo dienomis sutikau du sovietų aviacijos karininkus, perbėgant Krucza gatvę. Tų karininkų rolę išsiaiškinau keleta dienų vėliau, kai jau buvo pasirašyta sukilimo kapituliacija.

Tas faktas buvo paskelbtas gyventojų žiniai plakatais, pasirašytas Bor-Komorovskio, kaip Krašto Armijos vyr. vado. Rezultate vokiečių vadovybės reikalavimo, kad civiliniai gyventojai apleistų miestą, kas buvo paskelbta aname skelbime, kilo neapsakomas milžiniškas žmonių sąmyšis ir chaotiškas bėgimas. Tuo tat metu šalia Krašto Armijos vyr. vadovybės plakatų pasirodė iškliijuoti Liaudies Armijos atsišaukimai (žinoma, be parašo), kuriuose tvirtinama, kad kapituliacija yra liaudies išdavimas ir kad reikia kovą tęsti iki ... Sovietų pergalės!.. Mano įsitikinimu, tas atsišaukimas, kuriame kartu ir kaltinama dėl kapituliacijos ir šaukiama sukilimą tęsti, buvo susietas su tų dviejų sovietų karininkų pasirodymu keletą dienų prieš sukilimo pabaigą. Vadinas, tuomet sukilimo vadovybė buvo kaltinama už sukilimo nutraukimą, o šiandien ta pati vadovybė yra kaltinama už to sukilimo sukėlimą ... **J. Pr.**

Los Angeles 17 metų šokėja Leslie Kimble nuvyko į Vietnamą pašokti ir pavaidinti kariams. Jai pavyko susitikti su savo mylimu 21 metų David Snow. Marinas Snow kovose buvo lengvai sužeistas, bet jį apėmė didelis džiaugsmas kai susitiko su savo mergužėle.

GERBIAMAS NAUJIENŲ PRIETELI, PAAUKODAMAS NAUJIENŲ MAŠINŲ FONDUI, ATLIKSI DIDELĮ IR GARBINGĄ DARBĄ. KIEKVIENA DIDELĖ AR MAŽA AUKA BUS TINKAMAI ĮVERTINTA.